

MATURA 2011

PJESA I

Lasgush Poradeci

Kënga pleqërishte

Pyetja 1	A	1 pikë
Pyetja 2	C	1 pikë
Pyetja 3	C	1 pikë
Pyetja 4	B	1 pikë
Pyetja 5	A	1 pikë
Pyetja 6	B	1 pikë

Pyetja 7 **2 pikë**

Model përgjigjeje

- Për poetin procesi i krijimit është i dhimbshëm dhe i mundimshëm, pasi dhimbja e krijimit buron nga përkushtimi për artin. Akti i krijimit është shumë i bukur por edhe i dhimbshëm në të njëjtën kohë.
- Për poetin dhimbja prodhon të bukurën, poezinë dhe kjo e fundit është pjesë e shpirtit të tij. Shkëputja e një cope shpirti është njëkohësisht dhimbje dhe kënaqësi. Është një proces që kërkon shumë mund, përkushtim dhe mbi të gjitha dashuri.
- **Ilustrime:** *Mjerimi-i vetvetes të thjevi mes për mes:* Këtu vuajtja del në shkallën më të lartë, një vuajtje madhështore që lidhet me misionin e poetit.
- Detaje të tjera mbështetëse: *të thjevi dhembja jote, si lot i përvëluar..., më bën ujem!*

ti ngrihesh dyke vuar, vaj, lot i zi, mall, psherëtimë.

1 pikë Nëse shpjegon pse poeti e përjeton procesin krijues shumë të dhimbshëm e të mundimshëm.

DHE

1 pikë Nëse e ilustron mendimin me detaje nga fragmenti.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë shpreh mendime që nuk i përmban modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit i gjykon të sakta.

Pyetja 8

3 pikë

Model përgjigjeje

- Poeti njëjtësohet me këngën. Ai ka nevojë për të pasi ajo është burim frymëzimi dhe modeli mbi të cilin ndërtohet poezia e tij. Kjo shfaqet që në vargun e parë: *(O këngë pleqërishte! Ti vjersh' e Vendit t'em!)* Kjo lidhje është në fakt një identifikim i poetit me vendin, me qenësinë e tij.
- *Rëndësia*: poeti identifikohet me të dhe thekson vlerën e saj, sepse e di se, pa të, nuk do të ekzistonte as kënga e tij origjinale. Thirrjet: *këngë, vjershë, mall, psherëtimë, vaj, shpirt i përvëluar*, janë pikërisht shembull i frymëzimit personal të kënga pleqërishte.
Kjo këngë është bërë kënga e re e vetë poetit.

2 pikë

Nëse shpjegon plotësisht lidhjen midis poetit dhe këngës pleqërishte.

OSE

1 pikë

Nëse shpjegon pjesërisht lidhjen midis poetit dhe këngës pleqërishte.

DHE

1 pikë

Nëse tregon rëndësinë që kënga pleqërishte ka për poetin.

0 pikë

Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë shpreh mendime që nuk i përmban modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit i gjykon të sakta.

GJUHA SHQIPE DHE LETËRSIA

Pyetja 9 **3 pikë**

Model përgjigjeje

Faza e ngjitjes: *Pastaj fillon të ngrihesh, e nis e ja thërret*

OSE *Rënkimi –i zemrës s’ate ronitet më të ngjitur...*

Pika kulmore: *që nga lartësira ku vate fluturoj...,*

Faza e zbritjes: *Me sulm e ulërimë këputet si përroj... e rrjedh tatëpjetë*

OSE *Pastaj të shuhet zëri...e rrihesh... edhe vdes:*

1 pikë Nëse gjen vargun që shënon fazën e ngjitjes.

1 pikë Nëse gjen vargun që shënon pikën kulmore.

1 pikë Nëse gjen vargun që shënon fazën e zbritjes.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Pyetja 10 **2 pikë**

Model përgjigjeje

- **Metafora emërore:** *këngë pleqërishte, mall, psherëtimë, vajë, lot,...*
- **Epitet metaforik:** *shpirt i përvëluar, këngës magjiplotë, zë të përpalitur, dëshir’ e varfëruar.*

1 pikë Nëse gjen një metaforë emërore.

1 pikë Nëse gjen një epitet metaforik.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Pyetja 11 **2 pikë**

Model përgjigjeje

- Detaj që krijon efekt pamor: *mal, lartësi, hije e kasolles, fluturon përroi, breshër, kulmit, qielluar.*
- Detaj që krijon efekt dëgjimor: *zë të shtruar, me të qarë, mërmëruar, më të ngjirur, ulërimë, shuhet zëri, thërret.*

1 pikë Nëse gjen në poezi një detaj që krijon efekt pamor.

1 pikë Nëse gjen në poezi një detaj që krijon efekt dëgjimor

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë shpreh mendime që nuk i përmban modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit i gjykon të sakta.

Nxënësi nuk do të marrë pikë, nëse detajet e gjetura nuk krijojnë efekte të tilla.

Pyetja 12 **2 pikë**

Model përgjigjeje

- Mënyra urdhërore.
- **Funksioni:** Në këtë përdorim ndihet qartë një thirrje, një përgjërimit, një lutje, që kënga të dëgjohet kudo, të përhapet kudo.

1 pikë Nëse gjen mënyrën urdhërore.

1 pikë Nëse shpjegon funksionin e këtij përdorimi.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë shpreh mendime që nuk i përmban modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit i gjykon të sakta.

Pyetja 13 **3 pikë**

Model përgjigjeje

- **Figura e stilistikës:** krahasim i zgjatur, similitudë.
- **Interpretimi:** Kënga pleqërishte është bërë këngë e poetit, gjiri i saj është zemra; ajo del nga fundi i zemrës, ngrihet dhe kthehet në thellësinë e saj, për t'u bërë përfundimisht këngë e zemrës. I gjithë ky fenomen është dhënë përmes përqasjes me lëvizjen e valës së detit, e cila del nga thellësitë e detit (zemra e detit) dhe ngrihet përpjetë, për t'u përplasur sërish në thellësitë e tij.

1 pikë Nëse gjen figurën e stilistikës.

DHE

2 pikë Nëse interpreton në mënyrë të plotë nëntekstin e këtij përdorimi.

OSE

1 pikë Nëse interpreton në mënyrë të pjesshme nëntekstin e këtij përdorimi, pra tregon vetëm imazhin e krahasimit me dukurinë e natyrës.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë shpreh mendime që nuk i përmban modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit i gjykon të sakta.

PJESA II

Balzak

Evgjeni Grande

Pyetja 14	A	1 pikë
Pyetja 15	C	1 pikë
Pyetja 16	D	1 pikë
Pyetja 17	B	1 pikë
Pyetja 18	C	1 pikë
Pyetja 19	B	1 pikë
Pyetja 20	C	1 pikë

Pyetja 21

2 pikë

Model përgjigjeje

Zakone që dëshmojnë jetën që Evgjenia bën:

- Zjarrin e ndez vetëm ato ditë që e lejon i ati,
- Vazhdon të vishet si e ëma,
- Shtëpia e saj, pa diell, pa ngrohtësi, e zymtë, e zbrazët,
- Në atë zemër nisi të rëndonte pesha e interesit dhe e llogarive,
- Zjarrin e shuan sipas programit të ditëve të çupërisë së saj.

2 pikë

Nëse gjen dy zakone të vjetra, që tregojnë jetën që ajo bën.

OSE

1 pikë

Nëse gjen vetëm një zakon të vjetër, që tregon jetën që ajo bën.

0 pikë

Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë kur citon momente nga fragmenti ose kur parafrazon.

Pyetja 22 **3 pikë**

Model përgjigjeje

- a) Ndryshimi më i madh midis Evgjenisë dhe të atit qëndron se Evgjenia ka shpirt fisnik, bujar, ndihmon të tjerët dhe kryen shumë vepra bamirësie.
- b) Tipari dallues i mjedisit në të cilin jeton Evgjenia është: provincializmi, të marrurit me jetën të tjerëve, thashethemet, jeta e mbyllur.
- c) Evgjenia i përkushtohet shumë bamirësisë, pasi e ka në natyrën e saj të ndihmojë të tjerët.

OSE

- Evgjenisë pasuria nuk i solli asgjë të mirë në jetë, asaj s'i bën më përshtypje ajo, nuk është qëllimi i jetës së saj, ndaj e përdor për qëllime fisnike.

OSE

- Evgjenia i është përkushtuar bamirësisë për të harruar dramën e saj, humbjen e dashurisë. Gjen ngushëllim në veprën që bën.

OSE

- Ai ar i solli shumë trishtim në jetë, ndaj është më mirë ta përdorë të paktën në mënyrën e duhur.

1 pikë Nëse tregon ku qëndron ndryshimi midis Evgjenisë dhe të atit.

1 pikë Nëse tregon një tipar dallues të mjedisit ku jeton Evgjenia.

1 pikë Nëse shpjegon pse Evgjenia i përkushtohet kaq shumë bamirësisë.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Pyetja 23 **2 pikë**

Model përgjigjeje

Figura e stilistikës: epiteti (*buzëplasur, zëri i saj i ëmbël, i butë*; sjelljet e saj të thjeshta; zakonet *bajate*; e *shkreta* Evgjeni; *koprace* dhe *zemërngushtë*; zemër *fisnike* etj.)

Pjesa e ligjëratës: mbiemri

1 pikë Nëse gjen figurën e stilistikës, bashkë me shembullin ilustrues.

1 pikë Nëse gjen pjesën e ligjëratës.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Pyetja 24 (a) 3 pikë

Model përgjigjeje

Drama e madhe e jetës së Evgjëni Grandesë qëndron në faktin se ajo humbi gjithçka në këtë jetë: dashurinë dhe të qenit nënë. Mjedisi i shkatërroi dëshirat dhe ëndrrat e saj. Në fillim ajo humbi dashurinë e jetës, më pas, martesën me interes i shkatërroi përfundimisht ëndrrat e saj. Ajo mbetet e vetme në këtë jetë, pa askënd pranë që ta kuptojë dhe dojë, si grua, nënë dhe bashkëshorte.

Ilustrimi: *Kjo është historia e kësaj gruaje, e cila, ndonëse jetoi në këtë botë, nuk ish për këtë botë. Ajo që lindur për të qenë grua e shkëlqyeshme dhe nënë; dhe tashti s'ka as burrë, as familje, as fëmijë.*

Vajza buzëplasur dhe e vetmuar,

Zoti e rrethoi robëreshën e tij me thasë plot me florinj.

2 pikë Nëse shpjegon në mënyrë të plotë dramën e jetës së Evgjëni Grandesë.

OSE

1 pikë Nëse shpjegon pjesërisht dramën e jetës së Evgjëni Grandesë.

DHE

1 pikë Nëse i mbështet mendimet me ilustrime nga fragmenti.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë shpreh mendime që nuk i përmban modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit i gjykon të sakta.

Pyetja 24 (b) 2 pikë

Përgjigje e lirë

Nxënësi duhet të tregojë ndjesinë që i shkaktoi ky fragment (dhimbje, keqardhje, etj).

Nxënësi duhet të shprehë mendimin e parë që i lind, sapo e mbaroi së lexuari fragmentin, por që lidhet me thelbin e fragmentit ose të romanit.

1 pikë Nëse tregon ndjesinë që i lindi nga leximi i fragmentit.

1 pikë Nëse shkruan mendimin e parë që i lindi kur e përfundoi.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

